

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	2Tdo/26/2017
Identifikačné číslo spisu:	4414010524
Dátum vydania rozhodnutia:	13.06.2017
Meno a priezvisko:	JUDr. Peter Paluda
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2017:4414010524.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Petra Paludu a sudcov JUDr. Františka Moznera a JUDr. Patrika Príbelského, PhD. na neverejnom zasadnutí konanom dňa 13. júna 2017 v Bratislave v trestnej veci obvineného O. O. pre zločin porušovania domovej slobody podľa § 194 ods. 1, ods. 3 písm. a) Tr. zák. s poukazom na ustanovenie § 139 ods. 1 písm. c), písm. e), písm. f) Tr. zák. o dovolaní obvineného proti rozsudku Krajského súdu v Nitre zo dňa 12. februára 2015, sp. zn. 4To/9/2015, takto

rozhodol:

Podľa § 382 písm. d) Tr. por. dovolanie obvineného O. O. sa o d m i e t a.

Odôvodnenie

Rozsudkom Okresného súdu Nové Zámky zo dňa 4. decembra 2014, sp. zn. 2T/141/2014, bol obvinený O. O. uznaný za vinného zo zločinu porušovania domovej slobody podľa § 194 ods. 1, ods. 3 písm. a) Tr. zák. s poukazom na ustanovenie § 139 ods. 1 písm. c), písm. e), písm. f) Tr. zák. na tom skutkovom základe, že

dňa 12. mája 2014, v doobedňajších hodinách, v I. E., na I. ulici č. XX, na druhom poschodí bytového domu, vošiel do bytu č. X v bezpodielovom spoluvlastníctve manželov - otca obvineného B. O., narodeného XX. X. XXXX, ktorý je osobou nepočujúcou a pozbavenou spôsobilosti na právne úkony a matky obvineného Y. O., nar. XX. F. XXXX, ktorá je osobou nepočujúcou, a to bez súhlasu vlastníka tohto bytu, výzve Y. O. na opustenie bytu nevyhovel a tento opustil až na opakovanú výzvu privolanej hliadky Obvodného oddelenia PZ Nové Zámky, pričom sa uvedeného konania dopustil napriek tomu, že bol rozsudkom Okresného súdu Nové Zámky sp. zn. 3T/126/2007 z 30. augusta 2007, právoplatným dňa 15. septembra 2007 uznaný vinným zo zločinu týrania blízkej osoby a zverenej osoby podľa § 208 ods. 1 písm. a) Tr. zák. a bol mu uložený trest odňatia slobody 3 roky so zaradením na jeho výkon do ústavu na výkon trestu s minimálnym stupňom stráženia.

Za to mu okresný súd podľa § 194 ods. 3 Tr. zák. s použitím § 38 ods. 2, ods. 5 Tr. zák. [za nezistenia žiadnej poľahčujúcej okolnosti podľa § 36 Tr. zák. a za zistenia pritŕažujúcej okolnosti podľa § 37 písm. m) Tr. zák.] uložil trest odňatia slobody 6 (šesť) rokov.

Podľa § 48 ods. 2 písm. b) Tr. zák. súd obvineného na výkon trestu odňatia slobody zaradil do ústavu na výkon trestu so stredným stupňom strázenia.

Krajský súd v Nitre rozhodujúc o odvolaní obvineného O. O. proti uvedenému rozsudku súdu prvého stupňa rozsudkom z 12. februára 2015, sp. zn. 4To/9/2015, podľa § 321 ods. 1 písm. b), písm. d), ods. 3 Tr. zák. zrušil napadnutý rozsudok vo výroku o treste a podľa § 322 ods. 3 Tr. por. obvinenému uložil podľa § 194 ods. 3 Tr. zák. s použitím § 38 ods. 2 Tr. zák. (po nezistení žiadnej v § 36 Tr. zák. uvedenej poľahčujúcej ani v § 37 Tr. zák. uvedenej pritŕžujúcej okolnosti) a § 38 ods. 5 Tr. zák. trest odňatia slobody 5 (päť) rokov a 6 (šesť) mesiacov.

Podľa § 48 ods. 2 písm. b) Tr. zák. obvineného na výkon trestu odňatia slobody zaradil do ústavu na výkon trestu so stredným stupňom strázenia.

Proti citovanému rozsudku krajského súdu podal obvinený dovolanie vlastným písomným podaním, zaslaným od JUDr. Jozefa Pirohára Okresnému súdu Nové Zámky dňa 18. januára 2017 (č. l. 211 spisu). Zároveň JUDr. Jozef Pirohár, advokát, ktorý bol obvinenému ustanovený v konaní pred súdom prvého stupňa a pred odvolacím súdom, navrhol svoje ustanovenie za obhajcu obvineného. Prvostupňový súd JUDr. Pirohárovi oznámil, že mu nie je známe ustanovenie Tr. por., podľa ktorého by bol na podanie žiadosti o ustanovenie obhajcu obvinenému oprávnený advokát, avšak uvedené mu nebráni, aby obvineného zastupoval pri podaní dovolania v predmetnej trestnej veci na základe udelenej plnej moci od obvineného. Zároveň výzvou zo dňa 14. februára 2017 v súlade s § 373 ods. 3 Tr. por. prvostupňový súd vyzval obvineného, aby v lehote 21 dní od doručenia výzvy podal dovolanie prostredníctvom obhajcu, ktorého si zvolí alebo aby v tej istej lehote súdu preukázal, že nemá dostatočné prostriedky na úhradu trov obhajoby, kedy mu bude na jeho žiadosť obhajca ustanovený.

Na túto výzvu reagoval obvinený podaním doručeným súdu dňa 8. marca 2017 (obsahovo aj formálne totožné s podaním JUDr. Pirohára), v ktorom požiadal o ustanovenie obhajcu JUDr. Jozefa Pirohára z dôvodu, že nemá dostatočné prostriedky na úhradu trov obhajoby. V tejto žiadosti (ani v pripojených, rukou písaných prílohách) však súdu v zmysle výzvy zo dňa 14. februára 2017 nepreukázal, že nemá dostatočné prostriedky na úhradu trov obhajoby a ani neuviedol žiadne skutočnosti, z ktorých by bolo zrejmé, že nedisponuje dostatočnými prostriedkami na úhradu trov obhajoby (v rukou písaných prílohách v zásade len veľmi chaoticky opisoval udalosti predchádzajúce spáchaniu predmetného trestného činu, jeho starostlivosť o rodičov a okolnosti prerábky ich bytu, na ktorej sa mal obvinený podieľať).

Keďže obvinený nevyhovел výzve súdu, prvostupňový súd postupom podľa § 373 ods. 3, prvá veta Tr. por. predložil vec na ďalšie konanie dovolaciemu súdu.

Predseda senátu dovolacieho súdu pri predbežnom preskúmaní dovolania podľa § 378 Tr. por. výzvou zo dňa 4. mája 2017 poučil obvineného o jeho povinnosti podať dovolanie prostredníctvom obhajcu a o povinnosti byť v dovolacom konaní zastúpený obhajcom a vyzval ho, aby v lehote 21 dní odo dňa doručenia výzvy podal dovolanie prostredníctvom obhajcu, ktorého si zvolí a písomne ho splnomocní na zastupovanie v dovolacom konaní. Výzva bola obvinenému doručená dňa 11. mája 2017, reagoval na ňu písomným podaním doručeným najvyššiemu súdu dňa 2. júna 2017. V tomto podaní v podstate len zopakoval skutočnosti, ktoré už uviedol v predchádzajúcich podaniach o udalostiach predchádzajúcich spáchaniu trestného činu a o jeho pomoci rodičom. Obhajcu si však v stanovenej lehote nezvolil ani neuviedol žiadne skutočnosti, ktoré by preukazovali že nemá dostatočné prostriedky na úhradu trov obhajoby, čím by bolo odôvodnené ustanovenie obhajcu z dôvodu nemajetnosti. Uvedeným úkonom bola obvinenému de facto predĺžená lehota na kvalifikované podanie dovolania do dňa konania neverejného zasadnutia (379 ods. 1 Tr. por.).

Podľa § 373 ods. 1 Tr. por. obvinený alebo osoby uvedené v § 369 ods. 5 môžu podať dovolanie len prostredníctvom obhajcu.

Podľa § 373 ods. 3 Tr. por. ak obvinený alebo osoby uvedené v § 369 ods. 5 podali dovolanie inak ako prostredníctvom obhajcu, súd, ktorý rozhodol vo veci v prvom stupni, poučí dovolateľa podľa odsekov 1 a 2 a nasledujúcej vety a určí primeranú lehotu na odstránenie tohto nedostatku s tým, že ak táto lehota márne uplynie, predloží vec na ďalšie konanie dovolaciemu súdu. Ak však obvinený v lehote podľa predchádzajúcej vety preukáže, že nemá dostatočné prostriedky na úhradu trov obhajoby, ustanoví mu obhajcu predseda senátu súdu, ktorý vo veci rozhodoval v prvom stupni.

Podľa § 373 ods. 4 Tr. por. ak dovolací súd po predložení dovolania zistí, že dovolateľ nie je zastúpený obhajcom, poučí dovolateľa podľa odseku 2 a určí primeranú lehotu na odstránenie tohto nedostatku. Ak táto lehota márne uplynie, rozhodne podľa § 382 písm. d) Tr. por.

Konanie o dovolaní v zmysle ôsmej hlavy Tr. por. je jedným z mimoriadnych opravných prostriedkov, ktoré je možné podať iba proti rozhodnutiu súdu, ktorým bola vec právoplatne skončená (§ 368 Tr. por.). Dovolacie konanie je výlučne návrhovým konaním, a preto sa Najvyšší súd Slovenskej republiky stáva dovolacím súdom až podaním dovolania. Z týchto dôvodov najvyšší súd nie je oprávnený pred podaním dovolania robiť akékoľvek úkony súvisiace s dovolacím konaním; preto ani nemôže v tomto čase ustanoviť obvinenému obhajcu. Ustanovenie § 373 ods. 1 Tr. por. je lex specialis vo vzťahu k ustanoveniu § 40 ods. 1 Tr. por., a preto je povinnosťou obvineného v prípade, ak chce dovolanie podať, aby si na tento procesný úkon obhajcu zvolil (pozri rozhodnutie R 1/2010). Použitie ustanovenia § 40 ods. 1 Tr. por. by (s poukazom na ustanovenie § 373 ods. 2 a ods. 5 Tr. por.) prichádzalo do úvahy len v prípade, ak by dovolanie podal minister spravodlivosti alebo generálny prokurátor a obvinený by si obhajcu nezvolil.

Najvyšší súd reflektuje rozhodovaciu činnosť Ústavného súdu Slovenskej republiky týkajúcu sa práva na obligatórne právne zastúpenie dovolateľa v dovolacom konaní - najmä rozhodnutia sp. zn: II. ÚS 210/09, II. ÚS 343/2010, IV. ÚS 305/2009, III. ÚS 79/2010. Z uvedených rozhodnutí v podstate vyplýva, že zmyslom a účelom inštitútu obligatórneho zastúpenia dovolateľa advokátom v dovolacom konaní je poskytnúť dovolateľovi kvalifikovanú právnu pomoc v záujme efektívnej a účinnej ochrany jeho práv v súvislosti s jeho oprávnením podať dovolanie ako mimoriadny opravný prostriedok, a to aj a najmä vzhľadom na skutočnosť, že predmetom dovolacieho konania sú spravidla obzvlášť závažné a zložité odborné právne otázky, ktorých kvalifikované odborné zvládnutie je v príčinnej súvislosti so záväzkom na zabezpečenie efektívnej obhajoby účastníka. Toto právo nemožno účastníkovi odňať reštriktívnym výkladom, napr. § 373 ods. 1 Trestného poriadku, čo by malo za následok porušenie jeho základných práv a slobôd.

Vo svetle záverov uvedených rozhodnutí je potrebné uviesť, že i keď je síce ustanovenie § 373 ods. 1 Tr. por. lex specialis k ustanoveniu § 40 ods. 1 Tr. por., nie je vylúčené v situácii, kedy si dovolateľ nezvolí obhajcu, aplikovať ustanovenie § 40 ods. 2 Tr. por. a dovolateľovi, ktorý preukáže „nemajetnosť“ ustanoviť obhajcu.

V danom prípade súd prvého stupňa vyzval obvineného, aby preukázal v určenej lehote nedostatok prostriedkov na úhradu trov obhajoby s tým, že ak ich preukáže, bude mu obhajca postupom podľa § 40 ods. 2 Tr. por. ustanovený. Obvinený však v určenej lehote potrebným spôsobom (ako je vyššie uvedené) nepreukázal nedostatok prostriedkov na úhradu trov obhajoby.

Následne obvinený nereagoval ani na výzvu najvyššieho súdu, aby odstránil nedostatok - absenciu podania dovolania prostredníctvom obhajcu. Najvyšší súd pritom nemá zákonnú možnosť v danej situácii ustanoviť obvinenému obhajcu.

Podľa § 382 písm. d) Tr. por. dovolací súd na neverejnom zasadnutí uznesením, bez preskúmania veci, odmietne dovolanie, ak nie sú splnené podmienky dovolania podľa § 372 alebo § 373 ani po postupe podľa § 379 ods. 1 Tr. por.

Keďže obvinený O. O. nepodal dovolanie prostredníctvom obhajcu a na výzvu súdu prvého stupňa ani na výzvu najvyššieho súdu nereagoval v tom zmysle, že by si obhajcu zvolil, prípadne preukázal nedostatok prostriedkov na úhradu trov obhajoby, najvyššiemu súdu neostávalo iné, než jeho dovolanie na verejnom zasadnutí bez preskúmania veci podľa § 382 písm. d) Tr. por. odmietnuť.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu opravný prostriedok nie je prípustný.